

dr Jolanta Zawora

Katedra Ekonomiki i Zarządzania, Wydział Ekonomii, Uniwersytet Rzeszowski

dr inż. Paweł Zawora

Zakład Metod Ilościowych, Wydział Ekonomii, Uniwersytet Rzeszowski

Możliwości i bariery aktywnego uczestnictwa JST w rozwoju społeczeństwa informacyjnego na terenach wiejskich

WPROWADZENIE

Szczególne zadania w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego spoczywają na samorządzie lokalnym. To właśnie jednostki samorządu terytorialnego (JST), zajmujące się problemami lokalnymi i znające potrzeby mieszkańców, a jednocześnie będące miejscem ich najczęstszego kontaktu z władzą, odgrywają istotną rolę w stymulowaniu rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Podstawowymi warunkami, które muszą być spełnione, aby społeczeństwo można było uznać za informacyjne, jest rozbudowana nowoczesna sieć teleinformatyczna, obejmująca swym zasięgiem wszystkich obywateli oraz rozbudowane zasoby informacyjne dostępne publicznie.

Ważnym aspektem jest również ciągłe kształcenie społeczeństwa, tak, aby wszyscy mogli w pełni wykorzystywać możliwości, jakie dają środki masowej komunikacji. W konsekwencji proces ten wpływa na mobilność społeczną i zawodową wielu grup społecznych. Proces budowy społeczeństwa informacyjnego wymusza, poza zmianami w prawie, technologii, administracji i gospodarce, także szeroko rozumiane zmiany świadomościowe i kulturowe, które często są niezrozumiałe dla osób niekorzystających z technologii informacyjnych.

Celem opracowania jest analiza możliwości oraz trudności, z którymi spotykają się jednostki samorządowe w tworzeniu społeczeństwa informacyjnego. Szczególną uwagę zwrócono na uwarunkowania prawne regulujące zasady korzystania z rozwiązań teleinformatycznych. Zakres czasowy badań obejmuje lata 2006–2010. Analizą dotyczy wykorzystania Internetu w gospodarstwach domowych z uwzględnieniem obszarów wiejskich i miejskich oraz województw.

UWARUNKOWANIA PRAWNE

Istniejące dotychczas w Polsce prawo regulujące zasady korzystania z rozwiązań teleinformatycznych zostało ujednolicone przyjętą 16 czerwca 2010 r. ustawą o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych¹.

W związku z nową ustawą zmodyfikowano kilkanaście ustaw: o drogach publicznych; Prawo geodezyjne i kartograficzne; o samorządzie gminnym; Prawo budowlane; o gospodarce komunalnej; o gospodarce nieruchomościami; o samorządzie województwa; o samorządzie powiatowym; o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;

Prawo telekomunikacyjne; o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; o partnerstwie publiczno-prywatnym; o koncesji na roboty budowlane.

Zmiany w prawie dają jednostkom samorządu terytorialnego (JST) wiele uprawnień, ale i dodatkowych zobowiązań, poprzez wprowadzenie możliwości realizowania przez jednostki samorządu terytorialnego działalności telekomunikacyjnej (zadanie własne fakultatywne) oraz określenie podstawowych reguł interwencji jednostek samorządu terytorialnego na lokalnym rynku telekomunikacyjnym, bez zakłócania konkurencji. Zgodnie z tym przepisem jednostki samorządu terytorialnego mogą:

- budować lub eksploatować infrastrukturę telekomunikacyjną i sieci telekomunikacyjne oraz nabywać prawa do infrastruktury telekomunikacyjnej i sieci telekomunikacyjnych,
- dostarczać sieci telekomunikacyjne lub zapewniać dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych jednostki samorządu terytorialnego w zakresie telekomunikacji mogą świadczyć, z wykorzystaniem posiadanej infrastruktury telekomunikacyjnej i sieci telekomunikacyjnych, usługi na rzecz:
 - przedsiębiorców telekomunikacyjnych,
 - podmiotów, o których mowa w art. 4 pkt 1, 2, 4, 5 i 8 Prawa telekomunikacyjnego²,
 - użytkowników końcowych – w zakresie i na warunkach określonych w art. 6 i 7³.

W art. 7 ust. 1 ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych ustawodawca wskazał, jako szczególny rodzaj działalności jednostek samorządu terytorialnego w zakresie telekomunikacji, świadczenie usługi dostępu do Internetu bez pobierania opłat. Podjęcie działalności we wskazanym zakresie uzależnione zostało od kilku warunków:

¹ Dz.U. nr 106, poz. 675.

² Dz.U. 2004 nr 171, poz.1800.

³ Dz.U. 2010 nr 106, poz. 675.

- 1) spełnienie wymagań, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 5 oraz art. 6 ust. 1 wymienionej ustawy,
- 2) uzyskanie zgody prezesa Urzędu Kontroli Elektronicznej (UKE), która jest udzielana, jeżeli zostały spełnione wymagania określone w art. 3 ust. 2 i 5 lub art. 6 ust. 1 ustawy. Stosownie do art. 206 ust. 1 Prawa telekomunikacyjnego postępowanie przed prezesem UKE toczy się na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego zgodnie ze zmianami wynikającymi z Prawa telekomunikacyjnego oraz ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Ocena spełnienia przez gminę wymagań określonych w art. 3 ust. 2 i 5 oraz art. 6 ust. 1 omawianej ustawy dokonywana jest przez prezesa UKE⁴. W sytuacji, kiedy do prezesa UKE wpłynie wniosek jednostki samorządu terytorialnego o udzielenie zgody na świadczenie usługi dostępu do Internetu bez pobierania opłat, musi on dokonać oceny, czy:

- 1) jednostka samorządu terytorialnego podjęła uchwałę organu stanowiącego,
- 2) działalność, którą ma zamiar rozpocząć jednostka samorządu terytorialnego, będzie wykonywana:
 - a) przy zachowaniu kompatybilności z innymi sieciami telekomunikacyjnymi tworzonymi przez podmioty publiczne lub finansowanymi ze środków publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. nr 157, poz. 1240 oraz z 2010 r. nr 28, poz. 146 i nr 96, poz. 620) oraz przy zagwarantowaniu przedsiębiorcom telekomunikacyjnym, na zasadach równego traktowania, współkorzystania z infrastruktury telekomunikacyjnej i sieci telekomunikacyjnych oraz dostępu do nich (art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy);
 - b) w sposób przejrzysty i niezakłócający rozwoju równoprawnej i skutecznej konkurencji na rynkach telekomunikacyjnych (art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy);
- 3) na lokalnym rynku telekomunikacyjnym nie jest zaspokojone zapotrzebowanie użytkowników końcowych w zakresie dostępu do usług telekomunikacyjnych,
- 4) działalność jednostki samorządu terytorialnego w zakresie świadczenia usług telekomunikacyjnych bez pobierania opłat lub w zamian za opłatę niższą niż cena rynkowa:
 - a) nie dyskryminuje użytkowników końcowych w zakresie dostępu do usług telekomunikacyjnych;
 - b) jest proporcjonalna do sytuacji panującej na lokalnym rynku telekomunikacyjnym (art. 6 ust. 1 ustawy).

Procedury związane z utworzeniem sieci internetowej obejmującej swoim zasięgiem obszar działania jednostki samorządowej stanowią jednak dość duże utrudnienie.

⁴ <http://www.uke.gov.pl/uke/redir.jsp?place=galleryStats&id=41155>.

Zgodnie z obowiązującym prawem JST, które chcą udostępnić bezpłatnie Internet mieszkańcom występując z wnioskiem do prezesa Urzędu Kontroli Elektronicznej powinny przygotować analizy według specyfikacji w przedstawionej powyżej ustawie. Zgłoszony przez jednostkę samorządową wniosek powinien zawierać:

- 1) wykaz działających na jej terenie przedsiębiorców telekomunikacyjnych świadczących usługi dostępu do Internetu;
- 2) inwentaryzację istniejących na terenie jednostki sieci, z uwzględnieniem pokrycia zasięgiem sieci telekomunikacyjnych i nasycenia infrastrukturą techniczną oraz możliwościami technicznymi (w szczególności oferowanego przez działających na danym terenie operatorów transferu danych);
- 3) określenie w formie struktury procentowej liczby mieszkańców korzystających z Internetu z uwzględnieniem wielkości transferu danych przez nich używanych;
- 4) uzasadnienie decyzji ze wskazaniem powodów interwencji;
- 5) zobowiązanie do stosowania ograniczeń ilościowych i jakościowych dla osób korzystających z Internetu, np.: ograniczenie czasu trwania sesji, blokowanie niektórych portów i usług, ograniczanie przepustowości, ograniczenie transferu danych.

Każda jednostka podejmując wyzwanie budowy własnej sieci internetowej powinna wykonać rzetelną analizę:

- 1) zapotrzebowania społecznego na usługi internetowe pod względem ilościowym i jakościowym z uwzględnieniem trendów, świadomości, poziomu wiedzy i oczekiwań oraz możliwości ekonomicznych przyszłych użytkowników;
- 2) stanu infrastruktury technicznej, zróżnicowania stosowanych technologii, parametrów technicznych istniejących sieci, dostępności do nich przez mieszkańców oraz kosztów związanych z korzystaniem z łącz internetowych.

Monitoring rozwoju społeczeństwa informacyjnego powinien być prowadzony na bieżąco ze szczególnym uwzględnieniem dynamicznie rozwijających się nowych możliwości technicznych i usług. Pozwoli to na minimalizowanie skutków błędnych decyzji oraz umożliwi rozwój planowanych rozwiązań. Szczególną uwagę należy zwrócić na nowe rozwiązania techniczne, pojawiające się w ofercie sieci komórkowych. Oczywiście poza parametrami technicznymi bardzo istotnym elementem dostępności jest cena oferowanych usług oraz możliwości finansowe mieszkańców. Stosowane w praktyce przez UKE ograniczenia poddają w wątpliwość celowość podejmowania inicjatyw gminnych w zakresie udostępniania bezpłatnego Internetu. Idea wspaniała, ale, niestety, na ograniczenia dotyczące transferu danych do 256 kb/s, nakładają się następujące problemy standardu WiFi:

- podatność na zakłócenia występujące w paśmie używanym przez ten standard ze strony urządzeń domowych i przemysłowych,

- niewielki zasięg (200–300 m) przy obustronnej widzialności nadajnika i odbiornika,
- duża wrażliwość na przeszkody terenowe, budynki, roślinność,
- duża wrażliwość na warunki pogodowe (deszcz, śnieg, wiatr) powodujące zrywanie transmisji,
- znaczny spadek wydajności przy zwiększającej się liczbie użytkowników.

Należy wziąć pod uwagę, że najczęściej mamy odczynienia z nakładającymi się problemami, co powoduje ich potęgowanie, szczególnie na terenach wiejskich o dużym zadrzewieniu i zmienności ukształtowania terenu.

Wprowadzenie takich rozwiązań, oprócz podniesienia wskaźników pokrycia zasięgiem, niewiele zmieni. Jak pokazują kilkuletnie doświadczenia z działalnością jednej z pierwszych w kraju dużych sieci miejskich, nawet przy dwukrotnie wyższym transferze korzystanie z tego medium jest wątpliwym rozwiązaniem rodzącym rozgoryczenie z powodu marnowania publicznych pieniędzy⁵.

W związku z brakiem kompleksowych rozwiązań prawnych, organizacyjnych finansowych niektóre gminy podjęły na własną rękę budowę sieci dostępowej umożliwiającej mieszkańcom korzystanie z Internetu. Jednakże, co jest w pełni zrozumiałe, ze względu na ograniczoność środków zasięg i poziom usług nie jest zadowalający.

ANALIZA POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

Tworzenie społeczeństwa informacyjnego jest procesem złożonym. Jego przebieg może być przy użyciu odpowiednich bodźców wyraźnie przyspieszony. Najlepsze efekty przynosi rozsądne wydatkowanie dostępnych zasobów finansowych, jakie można przeznaczyć na ten cel. Aby podjąć słuszną decyzję o sposobach i zakresie wsparcia konieczne jest posiadanie możliwie najpełniejszych informacji dotyczących wiedzy na temat aktualnego stanu i perspektyw rozwoju. Potrzebne informacje można podzielić na dwie grupy. Pierwsza dotyczy istniejącej infrastruktury technicznej, możliwości jej modernizacji lub rozbudowy, druga dotyczy poziomu wiedzy i oczekiwań przyszłych użytkowników.

Przedstawione w tabeli 1 dane obrazują dynamikę zmian w dostępności Internetu w latach 2006–2010. W badanym okresie można zaobserwować stały wzrost liczby gospodarstw posiadających dostęp do Internetu średnio rocznie o 5%, największe zmiany (o około 10%) nastąpiły w 2009 r.

Dynamika ta jest najwyższa w grupie gospodarstw wiejskich, gdzie zanotowano wzrost prawie o 15%. Na uwagę zasługuje również fakt, że w tej grupie w latach 2006–2010 nastąpił ponad dwukrotny wzrost podłączeń do Internetu.

⁵ Stosowane obecnie w majestacie ustawy przez UKE obostrzenia są upokarzające (pozwalają polizać cukierek zawinięty w papierek i to jeszcze przez szybkę o przewidzianej normą grubości).

Kolejnym ważnym czynnikiem jest obecności dzieci w gospodarstwie, ponad 82% gospodarstw tego typu posiada dostęp do sieci, z czego wynika, że młode pokolenie stymuluje bardzo dynamicznie rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Tabela 1. Odsetek gospodarstw posiadających dostęp do Internetu w domu

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Typ gospodarstwa domowego					
Gospodarstwa z dziećmi	47,3	53,2	61,4	75,3	82,9
Gospodarstwa bez dzieci	30,7	35,4	40,9	50,1	53,7
Miejsce zamieszkania					
Duże miasta	45,6	49,9	56,0	65,1	68,8
Mniejsze miasta	36,5	43,7	50,3	59,8	65,1
Obszary wiejskie	25,1	28,9	36,1	50,5	56,2
Ogółem	35,9	41,0	47,6	58,6	63,4

Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_NTS_wykorzystanie_tech_infor-telekom_2008.pdf.

Tabela 2. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu według województw w 2009 r.

Wyszczególnienie	Odsetek gospodarstw (w %)	Wyszczególnienie	Odsetek gospodarstw (w %)
Pomorskie	58,0	Opolskie	52,5
Śląskie	57,6	Podlaskie	51,5
Małopolskie	57,4	Wielkopolskie	51,0
Mazowieckie	56,5	Podkarpackie	50,4
Lubuskie	55,9	Warmińsko-mazurskie	48,8
Zachodniopomorskie	55,3	Łódzkie	47,0
Kujawsko-pomorskie	53,7	Lubelskie	46,0
Dolnośląskie	53,6	Świętokrzyskie	43,3

Źródło: http://www.eregon.wzp.pl/spoleczenstwo-informacyjne/gospodarstwa_domowe_posiadajace_dostep_do_internetu.html.

Z danych przedstawionych w tabeli 2 wynika, że najsłabszy rozwój Internetu można zaobserwować we wschodniej części Polski. Potwierdza to słuszność decyzji zakładającej budowę na terenach zagrożonych wykluczeniem cyfrowym infrastruktury teleinformatycznej uzupełniającej istniejące zasoby, należące do różnych operatorów i tworzącej regionalne sieci szkieletowe, realizowanej w ramach programu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej” (SSPW).

Wszystkie pięć biorące udział w tym projekcie województwa charakteryzuje niższy niż średnia krajowa (52,4%) wskaźnik dostępności do Internetu.

Przedstawione w tabeli 3 dane pozwalają na analizę różnic w dostępie do Internetu pomiędzy obszarami wiejskimi i miastami. Na obszarach wiejskich dostępność do Internetu jest średnio o 20% niższa niż w miastach, co pogłębia dysproporcje w dostępie do informacji, kultury, edukacji, rozrywki. Na uwagę zasługuje bardzo słaby rozwój sieci (poniżej średniej krajowej) na obszarach wiejskich województw: mazowieckiego, zachodniopomorskiego i łódzkiego.

Największe dysproporcje w skali kraju występują w woj. podlaskim, gdzie dostępność Internetu w miastach jest najwyższa w Polsce, natomiast na obszarach wiejskich ten wskaźnik jest najniższy.

Tabela 3. Dostęp do Internetu z podziałem na miejsce zamieszkania w 2009 r. (%)

	Miasto	Wieś		Miasto	Wieś
Pomorskie	63,5	48,3	Podkarpackie	57,6	35,3
Małopolskie	58,9	47,4	Mazowieckie	61,2	34,5
Dolnośląskie	57,8	43,6	Warmińsko-mazurskie	52,7	32,4
Wielkopolskie	57,5	43	Zachodnio-pomorskie	62,4	31,9
Lubuskie	59,3	41,9	Lubelskie	54,6	31,7
Śląskie	57,3	40,2	Łódzkie	57	30,5
Kujawsko-pomorskie	56,1	40	Świętokrzyskie	50,9	29,2
Opolskie	59,1	38,9	Podlaskie	64,3	28,8
Średnia				58,1	37,3

Źródło: Diagnoza Społeczna 2009 <http://internetnawsi.pl/UserFiles/System/Files/file4cb303a2a3064/Klara%20Malecka.pdf>.

Na terenach wiejskich, według deklaracji respondentów⁶, dominują łącza internetowe o przepustowości 512 kb/s (36%). Łącza internetowe o przepustowości 1Mb/s posiada 29,4% gospodarstw domowych korzystających z dostępu do Internetu. Wśród dostawców dominuje Telekomunikacja Polska 48% gospodarstw – NEOSTRADA, 21% gospodarstw posiada inne stałe łącze (np. sieć osiedlowa), a 14% – stałe łącze przez komórkę.

Biorąc pod uwagę możliwości techniczno-organizacyjne istniejące w dużych skupiskach miejskich, np. osiedlowe sieci internetowo-teleinformatyczne, należy zwrócić uwagę na ogromne dysproporcje występujące pomiędzy środowiskami miejskimi i wiejskimi. Przepaść pomiędzy tymi skupiskami pogłębiają dwa czynniki: ekonomiczny i świadomości. Ceny porównywalnych usług na obszarach wiejskich są wyższe, a możliwości finansowe mieszkańców dużo niższe. Kolejnym problemem jest brak świadomości osób dorosłych mieszkających na wsi, podejmujących decyzję o instalacji Internetu (najczęściej pod wpływem dzieci i młodzieży), jest to również odmienna sytuacja niż w ośrodkach miejskich, gdzie osoby dorosłe poprzez styczność z Internetem w pracy lub u znajomych dostrzegają korzyści z jego posiadania.

Podstawowym sprzętem potrzebnym do odbioru Internetu jest komputer. W przypadku sieci osiedlowych wystarczy podłączenie kablem do gniazdka sieci lokalnej, ponieważ produkowane od kilku lat komputery są standardowo wyposażane w karty sieciowe. Dlatego też zastanawiający jest fakt (tab. 4), zgłaszany przez mieszkańców dużych miast, braku odpowiedniego sprzętu.

⁶ http://internetnawsi.pl/UserFiles/System/Files/file_4cb303a2a3064/Klara%20Malecka.pdf.

Wydaje się, że jest to problem zastępczy, tym bardziej że na wsiach, gdzie dominują łącza typu xDSL i łącza radiowe, często przy znacznych odległościach urzędzeń nadawczych i odbiorczych wymagany jest sprzęt bardziej zaawansowany technologicznie, tam zaś zgłaszany jest najmniejszy problem ze sprzętem.

Tabela 4. Powody braku dostępu do Internetu w gospodarstwach domowych (%)

Odpowiedzi respondentów	Miasta 500 tys. i więcej	Miasta 200–500 tys.	Miasta 100–200 tys.	Miasta 20–100 tys.	Miasta poniżej 20 tys.	Wieś
Brak odpowiedniego sprzętu	44,1	39,7	35	36,8	36,4	34,5
Brak możliwości technicznych korzystania z łącza stałego	2,3	1,3	2,6	2,9	4,5	11,7
Wystarczające możliwości korzystania z Internetu gdzie indziej	9,00%	6,7	6,6	4,5	5,5	4,4
Internet nie jest nam potrzebny	52,8	52,1	51,9	50,6	51,9	47,8
Internet nie ma nic ciekawego do zaoferowania	1,1	0,8	1,8	1,2	1,6	1,7
Względy prywatności lub bezpieczeństwa	2,4	3,3	1,7	2,1	1,6	1,5
Internet może być szkodliwy, np. może demoralizować dzieci, zabierać czas	3,3	1,6	0,6	2,2	1,9	2,8
Koszty dostępu są zbyt duże	30,9	29,3	32,6	27,9	30,6	34,1
Brak odpowiednich umiejętności korzystania	39,1	31,8	25,7	28,4	28,6	27,7
Inny powód	12,5	9,2	9,2	11,1	6,9	5,8

Źródło: Diagnoza Społeczna 2009 <http://internetnawsi.pl/UserFiles/System/Files/file4cb303a2a3064/Klara%20Malecka.pdf>.

Kolejnym, bardzo istotnym powodem braku posiadania Internetu jest ograniczenie możliwości podłączenia łącza stałego, wskaźnik ten jest około pięciokrotnie wyższy na wsi niż w dużych miastach.

Na obszarach wiejskich możliwość skorzystania z Internetu poza miejscem zamieszkania jest najniższa, przy najwyższym wskaźniku zapotrzebowania na Internet, mieszkańcy wsi o około 5% rzadziej niż mieszkańcy dużych miast twierdzą, że Internet nie jest im potrzebny.

Podobnie kształtują się inne wskaźniki, które można powiązać ze stanem wiedzy i świadomości informatycznej. Brak interesujących treści w Internecie, względy bezpieczeństwa, czy też szkodliwość Internetu są przez badanych z różnych obszarów podobnie postrzegane i występują w niewielkim natężeniu.

Bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój Społeczeństwa Informacyjnego są koszty dostępu do sieci. Niestety około 1/3 badanych wykazuje, że są one zbyt wysokie, przy czym należy zaznaczyć, że koszty posiadania łącz stałych o wysokich parametrach przepustowości na wsi są dużo wyższe niż na terenie dużych osiedli.

Brak odpowiednich umiejętności jest wykazywany znacznie częściej przez mieszkańców dużych miast aniżeli w przypadku mieszkańców wsi. Podobnie inne niezdefiniowane w ankiecie przyczyny są dwukrotnie wyższe w dużych miastach niż na wsiach.

ZAKOŃCZENIE

Na podstawie przeprowadzonej analizy opartej na danych statystycznych i stosowanych rozwiązaniach organizacyjno-prawnych, można sformułować następujące wnioski:

1. Świadomość zalet Internetu i chęć jego wykorzystywania wśród mieszkańców wsi jest bardzo wysoka i związana jest z chęcią zapewnienia dorosłym, a przede wszystkim dzieciom dostępu do informacji i rozrywki.
2. Dużą barierą w rozwoju sieci internetowej jest brak dostępu, słabe parametry techniczne i wysokie koszty utrzymania łączy.
3. W związku z przyjętym programem SSPW, niezbędne jest większe zaangażowanie JST w działania zwiększające dostępność sieci, szczególnie na terenach wiejskich.
4. Konieczna jest zmiana podejścia UKE do ograniczenia transferu danych za pomocą sieci bezprzewodowych do minimum 512 kb/s, stosowane obecnie ograniczenia podają w wątpliwość sens oferowania przez JST darmowego Internetu.
5. Rozwiązania, które należałoby rozważyć, powinny obejmować wsparcie dla inicjatyw społecznych umożliwiających współdzielenie szybkich i stabilnych łączy redukujących koszty ich utrzymania. Jednym z podstawowych elementów powinno być przeprowadzenie szkoleń dla lokalnych liderów informatyzacji z omówieniem możliwości technicznych.

LITERATURA

Dz.U. 2004 nr 171, poz. 1800.

Dz.U. 2010 nr 106, poz.675.

http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_NTS_wykorzystanie_tech_infor-telekom_2008pdf.

http://www.eregon.wzp.pl/spoleczenstwo-informacyjnye/gospodarstwa_domowe_posiadajace_dostep_do_internetu.html.

Diagnoza Społeczna 2009, <http://internetnawsi.pl/UserFiles/System/Files/file4cb303a2a3064/Klara%20Malecka.pdf>.

Streszczenie

Szczególne zadania w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego spoczywają na samorządzie lokalnym. Najważniejsze bariery ograniczające inicjatywy samorządów są związane z brakiem środków finansowych i ograniczeniami prawnymi. Bardzo istotnym pozytywnym czynnikiem rozwoju jest wysoka świadomość możliwości Internetu szczególnie wśród mieszkańców terenów wiejskich.

**Capacities and barriers to active participation of LGUs
in the development of Information Society in rural areas***Summary*

Specific tasks in shaping the Information Society has the local government. The most important barriers which are limiting local government initiatives are related to the lack of financial resources and legal constraints. A very important positive factor for development is high awareness of the possibilities of the Internet especially among residents of rural areas.